Գ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 947 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ԱՊՐԻԼ 1879

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԴԻՐ
Ն Ի
ՊԱՏԱՄԱԽԱՆԱՏՈՒ
ՅԱԿ· Մ· ԹԻԼՊԷՆՏՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Գ՚ալաթիա Բէրչէմպէ Բագար
Խրոխ Խանի դէմ Ալամար փո-
ղոց՚ Թիւ 12

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ոսկեդրամ
Կ· Պոլսոյ Համար
Տարեկան ՂՐՇ· 100
Վեցամսեայ » 50
Եռամսեայ » 25
Գաւառաց Համար
Տարեկան ՂՐՇ· 150
Վեցամսեայ » 75
Եռամսեայ » 40
Օտար երկիր տարին 40 Ֆր·

ԹԻՐԹԸ 20ՓՐ· ՄԷԹԱԼԻՔ

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

Արարատեան քնկերութիւնը, իւր հաստատութեանը 4րդ տարեդարձին առթիւը՝ այս կիրակի օր՝ նմանը դուն ուրեք տեսնուած չքեղ հանդէս մը կատարեց, փառաւոր խնջոյքով մը· Գալաթիա Գատպարեան Գարուրիւն Ազգային ճաշարանին սրահը։

Սրահն արդէն պատուհաններն, դռներն և սանդուխը համաչափ կոնանչեղէններով զարդարուած էր, որք օդոյն տօթը փոքր մը զովացնելու նպաստել կ՚թուէին, և սրահն (ֆոնկրէթին սեղանին ձեւովը) եռաթև չքեղ սեղան մը պատրաստուած էր, քսան եւրոպական ճաշակի։

Հրաւիրեալք ժամը 5էն քսակըռնալ հետզհետէ հասնելով կ՚ընդունուէին ընկերութեան այլեւայլ անդամոց կողմանէ, որոց թիւը գրեթէ 60ի մը հասած էր, երբ ժամը 6ին Ա· Լանեան բաշա հասաւ, որուն պահուած էր հանդէսին նախագահութիւնը, և անմիջապէս հրաւիրեալք սեղանի նստան իւրաքանչիւրին բազմելիք տեղը՝ իւր անունը կրող ղարդարուն տոմսակաւ մը՝ ամեն մէկ պնակի վրայ դրուած ունչանակուած ըլլալով։

Սեղանին ճակատը կ՚բազմէր Սահփան բաշա, ալ կողմն ունենալով Թանի Թղթակիցը Պ· Տօմանժէ և Եուսուֆեան էֆ։ ձախ կողմն ալ ունենալով կօլոաի Թղթակիցը Պ· Մասօն, Պէտան պէյ, և դէմն ունենալով Արարատեան քնկ· ընդհ· ժողովոյ Ատենապետ Գ· Նորատունկեան էֆ· Տէպալի Թղթակիցն Պ· լը Շեվալիէ, և Կիւլպէնկ էֆ· ներակուրներն, բմպելիքը, պըտուղներն և պաղպաղակները, ամենքն ալ համագամ և խիստ քնտիր կերպով պատրաստուած ու կարգադրուած էին, ամենքն ալ եւրոպական եղանակաւ և ճաշակաւ, ուր ամենէն բծախնդիրներն անգամ անկարող կ՚գտնուէին փոքր մը թերութիւն մ՚անդամ գտնելու։

Ճաշին վերջերը Գ· Նորատունկեան էֆ· նախ հայերէն ատենախօսութիւն մ՚ըրաւ, հանդիսին քնկ· և նպատակն ու գործերը բացատրելով, և քնկերութեան յարատեւութիւն մաղթեց որ բուռն ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ։

Ապա Սահփան բաշա խօսք առնելով նոյնպէս հայերէն, Ա· րարատեան քնկ· նպատակը՝ Ա· րարատի վրայ հանգչող տապանէն թռած աղաւնոյն բերելիք կանանչ ճիւղին նմանցնելու քսքանչելի փոխաբերութենէ մը ետքը, վեհ· Սուլթանին կենացը բաժակ առաջարկեց, որ ծափահարուեցաւ։

Եուսուֆեան էֆ· ազգին լուսաւորութեանը և յառաջադիմութեանը համար տքնող Ս· Պատրիարքին կենացը բաժակ առաջարկեց, որոյ ծափահարութիւնքը սրահն ամբողջ դղրդեց։

Անմիջապէս ոտքի ելաւ թանի Թղթակիցը· և իր երկու պաշտօնակցայք կողմէն ալ ղղացած ուրախութիւններն բացատրելէն յետոյ, Հայոց ազգին քաղաքական նոր և եռանդուն կեանք մ՚սկսած ըլլալուն վրայ խնդակցութիւն յայտնեց, և Հայոց յուսալիր ապագային համար բաժակ առաջարկեց, առ որ ծափահարութիւնք պրավոյի դոչիւններու հետ խառնուեցան։

Իրաւաբան Տօքթօր Պետրոս Շաչեան էֆ· գաղղիերէն պատասխանեց ազդու ատենախօսութեամբ մը, և բաժակ առաջարկեց գաղղիական և եւրոպական լրագրաց, որք լուսոյ և ազատութեան երկրին չահերը քն ալ լուսոյ և ազատութեան չահերը միասին հորդելու կ՚աշխատին ըսաւ, և ուժգին ծափահարեցաւ։

Ց· Գալբաքճեան էֆ· Արարատեան քնկերութեան կենացը ու յարատեւութեանը համար բաժակ առաջարկեց։

Զ· Շիշմանեան էֆ· բաժակ առաջարկեց վասն ամենայն քնկերութեանց, որք յօդուտ ազգի աշխատած են և կ՚աշխատին, և ուժգին ծափահարութիւններ առացաւ, զորոյ առենաբանութեան օրինակն ի տորև կ՚հրատարակեմք։

Կ· Իւթիւճեան էֆ· Շաչեան պետրոս էֆ·ի և Շիշմանեան Զարեհ էֆ·ի կենացը բաժակ առաջարկեց։

Ա·վագեան Անդրանիկ էֆ· Արարատեան քնկերութեան մեծ ծապէս նպաստող և համակրող Ռուսաստանցի Հայոց կենացը բաժակ առաջարկեց։

Տէպալի Թղթակիցը ղուարթ ոճով մը՝ մեր ազգին մէջ աշխարհականաց ձեռօքը կրթութիւնը չտարուած տեսնելուն վրայ ուրախակցութիւն յայտնելով հատատ յոյս և վստահութիւն յայտնեց թէ՝ Հայոց ազգը այս քնթացքով քիչ ժամանակի մէջ յառաջդիմական մեծ քայլ պիտի առնէ, և Հայոց յառաջդիմութեանը համար խըմէլ առաջարկեց, Հանդիսականք ծափահարութեամբ ոտք ելնելով յատկապէս խնդակցութիւն յայտնեցին Պ· Շըվալիէի։

Գ· Նորատունկեան էֆ· դարձեալ խօսք առնելով գաղղիերէն լեզուաւ չնորհակալութիւն մատոյց ի դիմաց քնկերութեան առինքն վկայեալ սոյն համակրանացն համար։

Շաչեան Պօղոս էֆ· ղուարճախառն ոճով բանախօսութիւն մ՚ընելով, խնդալէն ճաթեցոյց հանդիսականներն, որք արդէն ուտելով ճաթելու վիճակի հասեր էին, և ազգին ու հայոց լեզուի միութեան մաղթանօք բաժակ առաջարկեց, ինչը որ ջուրէն գոռ ուրիշ բմպելի գործածելու սովորութիւն չունէը։

Ց· Մերճեմտուլի էֆ· բաժակ առաջարկեց վասն այն միութեան և ոդւոյն, զոր Արարատեան քնկերութիւնը յարդիւնս ածելու կ՚ճգնի,

Գ· Նորատունկեան էֆ· երրորդ անդամ խօսք առնելով քնկերութեան բարերար և մեծատար հիւլպէնկեան էֆ·ի կենացը բաժակ առաջարկեց· Ա·ւելորդ կ՚համարիմք կրկնել թէ՝ ամեն մէկ ատենախօսութիւն բուռն ծափահարութիւնները կ՚ստանային։

Հուսկ ուրեմն կօլօսի Թղթակիցը Պ· Մասօն, խօսք առնելով, Հայոց մէջ տեսած յառաջդիմական չարժումներուն վրայ մեծապէս զգածեալ լինելը յայտնեց, և այսպիսի ժողովուրդ մը իրօք մեծ ազգ մ՚ըլլալու արժանի նկատելէն յետոյ, «ես ալ, ըսաւ, Հայաստանի կենացը համար կ՚խմեմ» Սրահը գոռաց երբակի ծափահարութեան շառաչմամբն ու կեցցէի երկար աղաղակներով, և հանդիսականք ոտք ելան ի յարգանս Հայաստանի անուան։

Ապա Պետան պէյ գաղղիախոսաւ բաժակ առաջարկեց վասն կենաց Պ· Մասօնի և ամեն անոնց՝ որք Հայ ազգին իրաւանցն ու գատին պաշտպան հանդիսանալով, Հայոց երախտագիտութեանն ու չնորհակալութեանը արժանացած են։

Կոչնականք այս վերջին գաւաթն ալ խմելով՝ ելան սեղանէն Սահփան բաշայի վերջին բարեհաղթութիւնն ալ լսելէն յետոյ։

Ժամու մը չափ ալ մնալուց տեսակցութիւններն տեւելով, նախ եւրոպացի Թղթակիցք մեկնեցան, չնորհակալութիւն

յայտնելով իրենց եղած պատասխանատուութեանը համար, և ապա միւս հանդիսականք հեռացղհետէ։

Հանդէսը ժամը 9ին վերջացած աւարտած էր։

Ահաւասիկ Զարեհ Շիշմանեան էֆ. ատենախօսութեան օրինակը, որ մեզ յանձնուած է ի հրատարակութիւն.

«Տեարք

Ուրախութեամբ կողջունեմ այսօր այս յարկին տակ Ձեր դալուստը աղնուացուք տեարք, ինչպէս և մեր չնորհակալութիւնը կ'յայտնեմք այն ամեն ազգասէր անձանց որք թէև բանաւոր պատճառներով չկրցին իրենց ներկայ գտնուիլ, բայց որոց սիրտը, միտքը և հոգին միշտ մեզ հետ լինելուն ամենքս կ'վկայեմք թերևս Ուսանողներ որ ներկայ էք և նոքա՛ որ բացակայ են կառաջարկեմ բաժակ մը, բաժակ մը որ չկրնար երբէք մոռացութեան մէջ թողուիլ Արարատեան բնկերութեան անդամոց կողմանէ, այս բաժակը հանուրց ազգային բնկերութեանց կենդանութեան վերապահեալ բաժակն է։

Ձե՛զ պարտիմք անմահ հիմնադիրք Բարեգործական բնկերութեան մեր այսօրեայ հանդէսը, Ձեզ որ խաւարչտին ժամանակներու մէջ և բռնութեան օրերուն մէջ ազգային Սահմանադրութեան հետ գիտութեան դահը հայ ժողովրդեան ամեն խաւերուն մէջ մտցնել փորձեցիք և բսիք.

Գնացէ՛ք այսուհետև աշխատեցէք զամենայն քաղցեալս գիտութեամբ և ծարաւեալս իմաստութեամբ, մկրտեցէք զնոսա ի մկրտութիւն Ազգային ճշմարիտ լուսաւորութեան և չարունակեցէք սրբեմն օգնել անոնց զորս Ձեզ յանձնեցինք։

Շնորհակալ եմք Ձեզ Դպրոցասիրաց-Արեւելեան բնկերութիւն որ մեր բնկերական հրաւէրը սիրով ընդունեցիք, դուք որ հարենի աշխարհին մէջ մեզ ահմանակից էիք արդէն եւ այսօր ալ մեզ սեզանակից լինել յօժարեցաք, չարունակեցէք սրեմն վերջէն ալ մեզ հետ լինելուն ամենքս կ'վկայեմք թերևս Ուսանող Ձե՛զ որ ներկայ էք և նոքա՛ որ բացակայ են կառաջարկեմ բաժակ մը, բաժակ մը որ չկրնար երբէք մոռացութեան մէջ թողուիլ Արարատեան բնկերութեան անդամոց կողմանէ, այս բաժակը հանուրց ազգային բնկերութեանց կենդանութեան վերապահեալ բաժակն է։

Ձե՛զ պարտիմք անմահ հիմնադիրք Բարեգործական բնկերութեան մեր այսօրեայ հանդէսը, Ձեզ որ խաւարչտին ժամանակներու մէջ և բռնութեան օրերուն մէջ ազգային Սահմանադրութեան հետ գիտութեան դահը հայ ժողովրդեան ամեն խաւերուն մէջ մտցնել փորձեցիք և բսիք.

Գնացէ՛ք այսուհետև աշխատեցէք զամենայն քաղցեալս գիտութեամբ և ծարաւեալս իմաստութեամբ, մկրտեցէք զնոսա ի մկրտութիւն Ազգային ճշմարիտ լուսաւորութեան և չարունակեցէք սրեմն օգնել անոնց զորս Ձեզ յանձնեցինք։

Շնորհակալ եմք Ձեզ Դպրոցասիրաց-Արեւելեան բնկերութիւն որ մեր բնկերական հրաւէրը սիրով ընդունեցիք, դուք որ հարենի աշխարհին մէջ մեզ ահմանակից էիք արդէն եւ այսօր ալ մեզ սեզանակից լինել յօժարեցաք, չարունակեցէք սրեմն վերջէն ալ մեզ հետ լինելուն ամենքս կ'վկայեմք թերևս Ուսանող Ձե՛զ որ ներկայ էք և նոքա՛ որ բացակայ են կառաջարկեմ բաժակ մը, բաժակ մը որ չկրնար երբէք մոռացութեան մէջ թողուիլ Արարատեան բնկերութեան անդամոց կողմանէ, այս բաժակը հանուրց ազգային բնկերութեանց կենդանութեան վերապահեալ բաժակն է։

Ձե՛զ պարտիմք անմահ հիմնադիրք Բարեգործական բնկերութեան մեր այսօրեայ հանդէսը, Ձեզ որ խաւարչտին ժամանակներու մէջ և բռնութեան օրերուն մէջ ազգային Սահմանադրութեան հետ գիտութեան դահը հայ ժողովրդեան ամեն խաւերուն մէջ մտցնել փորձեցիք և բսիք.

Գնացէ՛ք այսուհետև աշխատեցէք զամենայն քաղցեալս գիտութեամբ և ծարաւեալս իմաստութեամբ, մկրտեցէք զնոսա ի մկրտութիւն Ազգային ճշմարիտ լուսաւորութեան և չարունակեցէք սրեմն օգնել անոնց զորս Ձեզ յանձնեցինք։

Շնորհակալ եմք Ձեզ Դպրոցասիրաց-Արեւելեան բնկերութիւն որ մեր բնկերական հրաւէրը սիրով ընդունեցիք, դուք որ հարենի աշխարհին մէջ մեզ ահմանակից էիք արդէն եւ այսօր ալ մեզ սեզանակից լինել յօժարեցաք, չարունակեցէք սրեմն վերջէն ալ մեզ հետ լինելուն ամենքս կ'վկայեմք թերևս Ուսանող Ձե՛զ որ ներկայ էք և նոքա՛ որ բացակայ են կառաջարկեմ բաժակ մը, բաժակ մը որ չկրնար երբէք մոռացութեան մէջ թողուիլ Արարատեան բնկերութեան անդամոց կողմանէ, այս բաժակը հանուրց ազգային բնկերութեանց կենդանութեան վերապահեալ բաժակն է։

Ձե՛զ պարտիմք անմահ հիմնադիրք Բարեգործական բնկերութեան մեր այսօրեայ հանդէսը, Ձեզ որ խաւարչտին ժամանակներու մէջ և բռնութեան օրերուն մէջ ազգային Սահմանադրութեան հետ գիտութեան դահը հայ ժողովրդեան ամեն խաւերուն մէջ մտցնել փորձեցիք և բսիք.

Գնացէ՛ք այսուհետև աշխատեցէք զամենայն քաղցեալս գիտութեամբ և ծարաւեալս իմաստութեամբ, մկրտեցէք զնոսա ի մկրտութիւն Ազգային ճշմարիտ լուսաւորութեան և չարունակեցէք սրեմն օգնել անոնց զորս Ձեզ յանձնեցինք։

Շնորհակալ եմք Ձեզ Դպրոցասիրաց-Արեւելեան բնկերութիւն որ մեր բնկերական հրաւէրը սիրով ընդունեցիք, դուք որ հարենի աշխարհին մէջ մեզ ահմանակից էիք արդէն եւ այսօր ալ մեզ սեզանակից լինել յօժարեցաք, չարունակեցէք սրեմն վերջէն ալ մեզ հետ լինելուն ամենքս կ'վկայեմք թերևս Ուսանող Ձե՛զ որ ներկայ էք և նոքա՛ որ բացակայ են կառաջարկեմ բաժակ մը, բաժակ մը որ չկրնար երբէք մոռացութեան մէջ թողուիլ Արարատեան բնկերութեան անդամոց կողմանէ, այս բաժակը հանուրց ազգային բնկերութեանց կենդանութեան վերապահեալ բաժակն է։

Ձե՛զ պարտիմք անմահ հիմնադիրք Բարեգործական բնկերութեան մեր այսօրեայ հանդէսը, Ձեզ որ խաւարչտին ժամանակներու մէջ և բռնութեան օրերուն մէջ ազգային Սահմանադրութեան հետ գիտութեան դահը հայ ժողովրդեան ամեն խաւերուն մէջ մտցնել փորձեցիք և բսիք.

Գնացէ՛ք այսուհետև աշխատեցէք զամենայն քաղցեալս գիտութեամբ և ծարաւեալս իմաստութեամբ, մկրտեցէք զնոսա ի մկրտութիւն Ազգային ճշմարիտ լուսաւորութեան և չարունակեցէք սրեմն օգնել անոնց զորս Ձեզ յանձնեցինք։

Ազգը իր կարևոր, օգտակար և գործերուն երևելի անդամ մ՚ալ կորոյս

Աչխարհաճանաչ ազգային տեսադրապետ

Պ. ՃԱՆԻԿ Ս. ԱՐԱՄԵԱՆ

երէկ առաւօտ առ Աստուած փոխեցաւ, ի խոր սուգ համակելով իր բնտանիքը, գերդաստանն և համօրէն ազգականքն ու բարեկամները։

Պ. Ճանիկ Արամ Նիկոմիդիա ծնած է 1820ին, միջին հոսկոտ բնտանիքէ մը. իսկ իր գործերովը նշանաւոր և մեծ մարդ մ՚եղաւ ազգին մէջ։ Նա սուգիւ իր գործոյը զաւակն եղած է։

Պ. Ճանիկ Արամ կանուխէն մայրաքաղաքս գալով, հոս իր դպրոցական կրթութիւնները ստանալէն յետոյ, տպարանական արուեստն իրեն մասնաճիւղ կընտրէ, և տպարան մը հաստատելու համար Բարիզ կուգևորի. Բարիզ՝ որ այն ատեն հայ ուսումնականաց, մտածամտաց, գրագիտաց և ազգասիրաց համաշխարհային կեդրոնավայրն եղած էր, և այս առթիւ հոն բազմաթիւ անձանց, Հայ, Գաղղիացի, Անգլիացի, Իտալացի, Ռուսիացի, Իտալնեցի, Պարսիկ և այլոց հետ կ'ծանօթանայ և կ'բարեկամանայ, որոց շատին հետ տակաւին վերջին օրերս իր թղթակցութիւնքը կ'չարունակէր։ Այդ անձանց մէջ կային հարուստ գրամատեարք, գիտնականք, գրագետք, բանաստեղծ, եկեղեցականք, զինուորականք և դեսպանագետք։

Պ. Ճանիկ Արամ իր գաղափարներուն ալ ազատամտաց կարգին կ'վերաբերէր, որոց թիւը այն ատեն շատ քիչ էր, ուստի իր ի Բարիզ գտնուած ատեն, երբ 1848ի գաղղ. յեղափոխութիւնը կ'ծագի, Պ. Ճանիկ Արամ ինքն ալ կ'մասնակցի յեղափոխութեան և Հանրապետական դրօշակն ի ձեռին՝ թիւլըրիի վայ քայպներուն առաջը կելնայ, Լուի-Ֆիլիպի գահընկեցութիւնը պահանջելու։

Գաղղիական երկրորդ Հանրապետութիւնը հաստատուելէն ետքը Պ. Ճանիկ Արամ Բարիզի մէջ իր տպարանը կ'հաստատէ ու կ'բարգաւաճէ, իր գործատորաց գլուխ կարգելով զՊ. Ք. Զաբեհ Սահեանեան, որ այժմ Գուրիե տ'Օրիանի գրաշարապետն է, և բազմաթիւ ընտրելագոյն գործեր ու գրքեր կ'տպագրէ, որոց ցանկը Արամեան ֆոնտին մէջ կ'տեսնուին, բաց ի Արեւելք, Արեւմուտք, Բարիզ և Մասեաց Աղաւնի պարբերական թերթերէն և հանդէսներէն։

1863ին միջոցները իր տպարանը Բարիզէն Մարսիլեա, և անտի ալ կ'Պոլիս փոխադրելով հոս կ'հաստատուի, մայրաքաղաքիս ամենէն հարուստ և բարգաւաճ բազմալեզու և բարեկարգ մէկ տպարանն ըլլալով, և այնուհետև իր գրասենեակին ու տունը՝ իր խոստիւղ, ուր երկար տեսնէ ի վեր հաստատած էր իր բնակութիւնը, հայ գրագիտաց, ուսումնասիրաց և ազգասիրաց ժամադրութեան տեղի մը դարձած էր, ուր իրարու ծանօթանալու առիթ ունեցած են չատ մ՚անձինք՝ որք զիրար չէին ճանչեր, իսկ ամենուն ալ ծանօթ և սիրելի երևնալ իր մարդասիրութեամբ, հեզ և բարեհամբոյր բնաւորութեամբ և բոլոր իւր բնտիր և ազնիւ ձիրքերովը, որոյ ամբողջը հազիւ մէկ անձի վրայ կ'գտնուին բսիանդակապես։

Պ. Ճանիկ Արամ կ'սիրէր իւր Ազգը՝ կեղծ ազգասէրները առ տեղով, կ'սիրէր ուսումը իմաստասիրները վառելով, կ'սիրէր գիտութիւնք՝ ըղձալիներէն խոյս տալով, կ'յարգէր կրօնքը՝ կեղծ կրօնաւորները անարգելով, վերջապէս կ'սիրէր ազատութիւնը՝ ծայրայեղութիւններէն խորշելով, միապետական դրութեան ոգով չափ մը հնամի էր, և մարդկային բանավարութեան և իմացական նորութեան տիրապետութեանը համար միշտ կ'հառաչէր և ամեն բան կ'տայր, և ուսման ըղձիցը յագուրդ տալու համար՝ ինքն ալ բազմաթիւ գործեր ունի հեղինակած հայ. և գաղղ.։

Պ. Ճանիկ Արամ առոյգ, ուժեղ և բարեկազմ էր, սակայն վերջերս լեարդի անբուժելի հիւանդութեան մը ենթարկուելով, տարիքն աւելի ոտքի վրայ անցնելէն յետոյ, վերջապէս անկողին կիյնայ, ուր իւր ծանօթներն ու բարեկամները գինքը տեսնել փութալով, գոգցես վերջին հրաժեշտը կ'տային իրենց սրտակից և ամենասիրելի բարեկամին։

Երեք ամիս ալ անկողնոյ մէջ տաժանելի հիւանդութեամբ տագնապելէն յետոյ, վերջապէս երէկ առաւօտ ժամը 12ին՝ հոգին կաւանդէ, թողլով իւր կինն այրի և որբ իւր մէկ հատիկ 11 տարեկան զաւակը, որոյ կրթութեանը համար այնքան չանք և ծիգ կ'թափէր, և ամբողջ կեանքը կ'տայր իւր ազնիւ ուսմանց

աւարտը տեսնելու համար, և որ իւր մահուան անկողնոյն մէջ իւր բերնէն եւած վերջին բառն ալ իւր բոլոր կտակն՝ այդ եղած էր Թէ որդւոյն կրթութեանը հոգ տանին։

Հանգուցեալին մարմինը այս առաւօտ Խասդիւղի եկեղեցին փոխադրեցաւ, ուր պիտի կատարուի այսօր Ժամը ին իւր յաղարկաւորութեան հանդէսը, յատուկ հոգեհանդստեան պատարագ, իներկայութեան Ս. Պատրիարքին, որ անշուշտ դամբանականը պիտի խօսի։

Պ. Ճանիկ Արամի մահը ստուգիւ մեծ կորուստ մն է ազգին և անդարմանելի ցաւ մը իւր քնատեսացը, դերդաստանին և բոլոր բարեկամացը, առ որս երկնից միխիթարութիւն մաղթել բարեկամական պարտականութիւն կ'համարիմք մեզ, մեզ՝ որ իւր կեն. դանութեանը իւր սրտակից մտերիմներէն մին լինելու բարեբաղդութիւնն ունենալով, այսօր ալ իւր սգագգեաց յուղարկաւորը գտնուելու տխուր դժբաղդութիւնը կունենանք։

Օրհնեա՛լ ըլլայ իւր բարի յիշատակը, որ անջինջ պիտի մնայ ինչպէս իւր բարեկամաց, նոյնպէս և մեր իսկ սրտին մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ջիւհան էֆ. Գանձուց պաշտօնեայ անունեցաւ Քեռանի բանչայի տեղ։

—Գաղղիոյ և Անգղիոյ կողմէն Խոխվին զրկուած ծանուցագրին վրայօք տեղւոյս դեսպանք պաշտօնական տեղեկութիւն մը չունին դեռ։

—Արևելեան Բումէլի խառն յանձնաժողովը երէկ գումարեւելով, հոնկէ մեկնող ռուս պաշտօնավարաց տեղ ուրիշ քաղաքային պաշտօնավարներ քնտրելու զբաղեր է։

—Անցեալ երեկոյ Իւսկիւտարի չոգենաւուն մէջ քսյմէ վճարել ուզելու ամբաստանութեամբ 40–50ի չափ հալազդի ոստիկանութեան մատնուելով նաւապետէն, տարուեր բանտարկուեր են, իսկ Մէլամըզի քարոզիչ Արժ. Ճերմակեան վարդապետը՝ Թաղ. խորհրդոյ մէկ քանի անդամաց հետ Մխիթարբքին երթալով գիշերը յաղկեր են բանտարկեալներն ազատելու։

—Ր.Դուռն երէկ մեծ սպարգոսին նախագահութեամբը գանձային յանձնաժողովմբ կազմուեր է, ոսկւոյ հետ պղինձ դրամի գնոյն հնազհատ անկման առաջքն առնելու միջոցներն խորհելու համար։

—Վագթ կըսէ թէ Ս. Լէ. ոնտարայի մէջ օսմ. սպ. ծառայող խմբի մը հետ փոխանութեան մը պատճառաց վրայ բանակցելով, Ծրագիր մը չիներ է, զոր միատեղ հաս պիտի բերէ և որ անդ. կառավարութենէն ալ քնդունելի դատուեր է եղեր։

—Լօպանօֆ իշխանք՝ այսօր Լիվատիա կ'մեկնի Զարին մօտ երթալու։

—Աւստր. դեսպան Զիչի կոմն ալ այսօր վիէննա կ'հասնի, ուր Նովի պազարի պատնագիրք Աւստրիոյ կայսեր պիտի ներկայացնէ։

—Պարսից դեսպան Մօհսին խան կիր. օր կայս. պատուեր թալով Օսմանիէի Ա. կարգի պատուանշանն քնդուներ է Մեծ ժապաւէնով։ կիր. երեկոյ ալ պալատը ճաշելու հրաւիրեալ է։

—Արեւելեան Բումէլիի կառավարիչ Ալէքօ բաշա վաղը վիէննայէն ճանբայ կելնէ։

—Հօպարթ բաշա երէկ Մուրթանին ներկայանալով այսօր ալ վիէննա կ'մեկնի ամուսնանալու համար։ Ամիրալը ոսկի չղմայով թանկագին ժամացոյց մը քնծայ քնդուներ է Մուրթանէն։

—Վոսփորի բնակչաց պատգամաւորներն երէկ առեւտրագործ. նախարարէն կանչուելով յայտներ են Թէ իրենք կ'պահանջեն որ Թղթադրամով առած դնոյն կէս գինն իմեցնէ պղինձ դրամով։ Ձկվոէթ բաշա Շերքէթի քեթի քնկերութեան հաղորդեցաւ, քնկերութիւնն ալ վաղն քնդհ. ժողով պիտի գումարէ այս պահանջումը նկատողութեան առնելու։

—Վիկթորիա թագուհին կիր. որ Լոնտրա հասեր է։

—Ռուսաց կայսրն ու կայսրուհին ալ երկէկ Լիվատիա հասեր են։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Այս առաւօտ հասաւ

Լոնտրա 28.—Հարկդ. Խորհրդարանին մէջ Սըր Նորթքօթ Հարցման մը պատասխանելով բսաւ Թէ Անգղիա միօրինակ ծանուցագիր մը ղրկած չեն եգիպտոս, իսկ Թէ երկու կառավարութիւնք ալ հարկ դատեր են յայտնել Խոխվին իրենց կարծիքը իւր բռնելիք քնթացքին վրայ։ Իսկ այդ ծանուցագիրը դեռ իր տեղն հասած չըլլալով, պատասխանատուութիւնը չյայտնել։

Գ. Գուրք ալ բսաւ Թէ կրեաէի կացութիւնն ազեկ չէ, որ յառաջ եկեր է, բսա կարծեաց անպղ. հիւպատոսին, ազդու ոստիկանութիւն չգանուելէն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ	11·37
Բումէլի	40·50
Թղթադրամ	935·00
Պղինձ	117·20

ցատրելու համար։

Նորէն մինչև այլքին առջևը բերելով յիշեալ բացատամկը, ամբողջ կարդաց զայն։

—Անտարակոյս . . . անտարակոյս, մխմաց ինքնիրեն. —բայց ատի ինձի ժամանակին պէտք էր իմացընել, պարոն ժօզէբէն . . . ես ալ քեզի չափ գիտեմ Թէ այդ անձին գալուստը լինչ հարուած մը կրնայ բերել լինձի . . . քու այդ կարծիքներդ հասարակ բաներ են, քեզի տուած վարձքս ասոր համար չէ։ Շատ բան յաւելցուց յանկարծ ձեռքի թուղթը պատռտելով, գործ չունիս նէ բնտռէ . . . Այս անպիտան տօքթօրն ալ որչափ կ'աշխատցնէ զին, ո՛ւր գտնելու է զինքն հիմայ . . . ։

Նորէն ճեմավայրին մէջ խոլացաւ, ամենքը ճեղքելով, դէմքերն զննելով, և անցած տեղերէն իրեն դէմ ըսել տուած հայհոյութիւններն առանց բանի տեղ դնելու, բայց այս անգամ վերջին ճիգ մը թափելու եռանդով կընթանար։

Մինչ այսպէս իւր խուզարկութիւնը ամենայն փութով կ'կատարէր, ուրիշ երրորդ անձ մը քայլ առ քայլ իւր եռանդն կերթար առանց զանի թողելու, այնպէս որ կարծես Թէ նորա առաւելն էր։ Սա դեռահաս պատանի մ'էր, գրեթէ տղայ մը, որոյ փափուկ և աչխոյժ դիմաց գծագրութեամբ գեղատեսիլ երեսը՝ այս միջոցիս տեսակ մը նրբամիտ հետաքրքրութիւն կ'արտայայտէր։ Այս գեղադէմ պատանիին չարժմանցը մէջ չնորհալի աշխուժութիւն ու համաձայնութիւն մը կը տեսնուէր։ Բոլոնաձև կանանչ չուխայէ նեղ զգեստի մը ներքև կ'նկարուէր իւր միլակ բայց բարեձև հասակը, որոյ մէջքը այնքան բարակ էր, որ պարտիզին դիցուհեասյը մէջէն շատ քիչեր կելնէին որ իրենց գօտիովը նրբա մէջքը կարենային պատել։ Լայն տափատ մը լիջ-

ցալած վերարկուն ալ (մանթօ) ձախ թևին վրայ ապառած էր։

Աւելորդ է ըսել Թէ, Բալէ-Թօյեալի քնդարձակ պանդոկը, ուր ամեն երկրէ ուղեւորք հոդ միմեանց կը հանդիպին, խորհրդապահ հիւրընկալութիւն մ'ունէր։ Ծատկանք հոն անտեսանելի կ'ձայնն գրեթէ և երբեք անպատեհ հետաքրքրութեանց առարկայ չէին լիներ։ Մարդ չէր զարմանար հոն Ռուս կամ Պարսիկ մը տեսնելով, ինչպէս չեն զարմանար երբ 200 քիլօկրամ կշռող յոյր Անգղիացի մը Գուլջնեբ-Սիւր-Մեր եկնելը տեսնուի։

Մեր այդ օտարականը քարայատակ ճեմավայրեն դուրս վրայ կերթար ու կ'գար, աչքերը միշտ անդին դարձնելով անդադար իւր առջևը պարզուած դեղեցկութեան գանձերուն վրայէն, զոր կ'ցոլացնէին իւր տեսութեանը այն աննման տարիութիւնք՝ որոց քաղցր և բարեպաշտ յիշատակները պիտեն պահել Ամերիկացիք և Անգղիացիք։ Ասի արգարև մազուր և ժուժկալ քարուց տէր անձ մէր, յանկարծական զինքը չընպատող կասկածելի իրաւնանաց մէջ ներուած, յոյժ քնաւ նա ոևէ հաճոյք մը չէր զգար, բայց և այնպէս սա նորքնծայ մարդ մն էր ասպիսի տեսարաններու համար, քոլորովին անկարող՝ դիպուածոյ սոյն հրապուրանաց խորչելի կողմը տեսնելու, և իւր պարկեշտութենէն զատ ուրիշ վահան մը չունենալով ասատանօր։

Մեր քնտրած երկրորդ անձը՝ առաջինէն 5–6 տարու աւելի փոքր բլլալ կերեւէր։ Հասակը բարձր էր և մեծ, զի բոլոր զգեստուցը մէջ՝ իւր մկերքուն տտրուտէն զատ ուրիշ բան չէր տեսնուեր, և որոց եղերքը թեթև մը ցեխոտած էին, —զարմանալի բան, 1826ին Բալէ—Թօյեալի պէս տեղ մը, որոյ ամեն նրբանցիկ ձայրը կոչիկ ներկողներու փայլուն կրպակներ կ'գտ-

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին բուսեղէններէ բաղադրուած ըլլալով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գործածուի ու բաղմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ չուառով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է։

Ամէն տեսակ գլուխ, ըստամոքսի, մէջքի կամ ուղիքներու ցաւեր. ու նաև թանչք, փօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւններ ունեցողները այս դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով։ Կէս գաւաթ ջուրի մէջ, դէր ապուրի մը դրգռէն աւելի շաքար, վրան լեղուր անուշի դրդալ մը փանասէ աղէկ մը խառնէ ու խմէ։

Կոկորդի հիւանդութեանց, և ուռեցքի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ երկու անուշի դրգալ այն բաղադրութենէն խմէ։ Ցօղացախ, Րիւմ-Քիմմի, Ոտքի ցաւի, Սառամոքսի ու տեսակ տեսակ կռնակի ցաւերու համար դուրսէն փանասէ քսելով աղէկ մը չփելու է։ Այնոյն ցաւի համար քիչ մը բամպակ փանասէի մէջ թաթխելով ցաւած ակռային վրայ դնելու է։

Ամէն տեսի երրոր ցաւի մը համար դուրսէն փանասէ քսել հարկ կըլլայ, եթէ քիչ մը ալ խմելի աեւի շուտ բժշկութիւն կըլլայ։

Մարմնոյ այրուած կամ ճմլուած տեղերը բժշկելու համար վտանգը պատահածին պէս փանասէէն վրան աղէկ մը լեղնելու է։ Դանակով ևլն. կտրուած վիրքերը բժշկելու համար՝ արիւնը չպրտած շուտով մը վերքը կապելու և գապին վրայէն փանասէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը Թրջի։ փանասէն նաև աբեան չրջնը կարագացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացնէ։

Այս դեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը համարիմք, գործածողները զայն միշտ կը գովին, ուզողը կրնայ անձամբ փորձել. գինն աժան է։ Կը ծախուի Մ՚ինասեան և Ընկերաց Ա. մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղալաթիա կ՚ Պօլսոյ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՏԻՏԻԵԱՆ

ԺՕՋԷՖ ՊԱԼՍԱՄՕ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. ԵԱՋՄԱՃԵԱՆ

Աղէվանդր Տիւմա գաղղիացի մեծանուն վիպասանին գրչէն ելած սոյն գործին ցրդ այն է վերջին հատորն ալ Իգմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն ի լոյս ընծայուելով պօլիս հասած է։ Այս գեղեցիկ վէպին մէջ ուր Լուի Ժէյ-ի կեանքը, վարքն ու վախճանը նկարագրուած են, հետզհետէ կ՚ներկայանան Վօլթէռ եւ Ռուսօ՝ անցեալ դարուն այն երկու մեծ մարդիկը, թագուն գիտութիւններ կ՚յայտնուին, Մասօնաց օթեակները օտարին առջև կ՚բացուին։ Ամէն կարգի և հասակի մարդ իւր սիրած նիւթը հոն կ՚գտնէ ևլն։

Կը ծախուի Նէնի ճամբ Զիլին. կիրլէր ճաստէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 2 ֆրանք 25 սաթ.

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԻՒԵԼԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ

Թարգմանեալ ի Գաղղիականէն

Կեդրոնատեղին է Ֆերէկեան գրատունը. գին Թերթին 1 ղրչ. արծաթ։

ԱԶԴ

Առ երեսփոխանական Մեծ. քնարողս Գարակէօմրիւկ և Սալամաթօմրուք միացեալ Թաղից.

Ազգային պատրիարքարանի կողմանէ հրահանգ եկած է մեզ Թաղիս մէկ հրաժարեալ երեսփոխանին տեղ ուրիշ մ՚ընտրել. վասնորոյ քսան տրամադրուեան Ազգ. Սահմանադրութեան քնարողական ժողով կազմելով և պէտք եղած նախապատրաստութիւններն ընելով եռապատիկ Թուով քնարելեաց ցանկն պատրաստուած է ի դիւրութիւն քնարողաց որք են.

Գրիգոր	էֆ. Օտեան
Տօքթոր Նշան	» Ա.յվազեան
Սեպուհ	» Թիւրապեան

Բայց քնարողք ազատ են նոյն ցանկէն դուրս ուրիշ անձի ալ քուէ տալ, վասնորոյ կը հրաւիրեմք Թաղիս երեսփոխանական քնարողներն յառաջիկայ կիրակէ առաւօտ որ է Ապրիլ 22 ժամ մէկէն մինչև հինգ իրենց քուէն անձամբ բերել և քուէտուփին ձգել. բայց որոշեալ ժամէն յետոյ քուէ չընդունուիլը։

Մնամք ազօթարար

Նէպգ. Ընտրող. ժողով.

Կաթողիկէ Հպեփ. Սեբաքեան

1879 ապրիլ 13

Ղալաթիա ՐՇ. 16 Ապրիլ

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ՍՐԺ.

Բաց		12.12
Գոց		12.07
Բարձր գին		12.13
Ցած գին		12 08
Թղթապրամ	բաց	880 00
	բարձր	905.00
	ցած	870.00
	ժամը 11	890.00
Փոխ. 63/ի	ֆր.	066.00
» 65/ի	»	067.00
» 69/ի	»	065 00
» 73/ի	»	060.00
Դանձատուն		20.50
Սօսիէթէ Ժէնէրալ		3 38
Սօսիէթէ Օթօման		3 25
Պանք սը Քօնսթ.		6.10
Քրէտի Ժէնէրալ		4 30
Թրամվէյ		2 35
Բաւմ. Երկաթուղի		42.00

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐՈՒՄԱՑ

(Օսմ. ոսկի 100 ու ի հարեւ)

Անգղ. ոսկի	109.32
Գադղ. »	87.30
Ռօլ	89 32
Քալպօն արծաթ	17.02
» Թղթապրամ	09.00
Քրըմլից	51.20
Հինգնոց	11.20
Մէճիտիէ	11 25
Ճերմակ մէճիտ	06.25
Պղինձ	145.00

նուէին։

Զգեստուցը միացած մասը կ՚ծածկուէր լայնաձակ վերարկուի մը ծալքերուն ներքեւը, որ ո՛չ օձիք ունէր և ո՛չ մուշտակ, և որոյ մէկ փղանցքը, որ ձախ ուսին վրայ նետուած էր, իւր դէմքին սոսրին մասը կ՚ծածկէր։

Այս դէմքը պատկառելի և աչքի զարնելու հանդամանք մ՚ունէր, քթին այլանդակ ձևին և սարօրինակ կերպով պատչգամի պէս դուրս ցցուած յօնքերուն հակառակ։ Խորաթափանց բիբերուն սուեռերին մէջէն՝ ցուրտ բայց աչխոյժ և իշխողական նայուածք մը կ՚ցայտէր։ Այս նայուածքը թափանցիկ և հրամայական էր, որն որ փառախնդիր, կորովի և անողոք հոգւոյ մը իրը անդրադարձ ցոլացումը կարտայայտէր, —Լայնարձակ խորունկ փեղոյր մը, վրան դարձած ծայրերը, ճակտին վրայ կ՚իջնէր, Թոյլ չտալով նշմարել ճակտին ձևը։

Այս մարդը, իր գոռոզ ծանրաբարոյութեանը երեւոյթին հակառակ, ճեմավայրին երկայնութեամբը և պարտէզին մէջ, խիստ տարօրինակ չարժման մը ըստուած էր ինքզինքը։ կերթար, անդիմակ չրջապատողաց մօտենալով ու դպչելով, կարծես Թէ խորհրդաւոր կամ գաղտնի նշաններէն մարդ մը գտնել կամ զանազանել կ՚ուզէր, և այնատեն արագ քայլով մը կ՚անցնէր կերթար, յետոյ յանկարծ ետ դառնալով՝ քթին տակէն զանոնք կ՚դիտէր՝ յանպատրաստից կամ անակնկալ բառ մը մրմնջելով։

Որու որ այս մարդը կ՚մօտենար ու կ՚դիտէր, ամենքն ալ իրենց խիստ կամ մեղմ բնաւորութեանցը համեմատ, ոմանք կ՚խնդային և ոմանք կ՚սրդողէին։

Վերարկու հագնող մարդն իրեն ըրած այս անպատեհ վարմանցը դէմ բարկացողներուն ալ, խնդացողնե-

րուն ալ հաւասարապէս կռնակը դարձնելով բաղմութեան մէջ կ՚խառնուէր աներևոյթ կըլլար, բարկութեան խել մը խառնարնդուր խօսքեր դուրս թափելով։

Այս անձին այս կերպ հետազօտիչ վիճակը տեսնելով մարդ, կամ խնդք մը կ՚կարծէր զինքը, և կամ այն տեսակ մը շագանակավառճառներէն մին, որք լայն վերարկուի մը տակ պահած արգիլեալ բաներ կ՚ծախեն։ Բայց ով որ նորա թափանցիկ և ցուրտ հայեացքը կը դիտէր, այս կրկին ենթադրութենաց վրայ ալ չէր ապրեր ձայլ։

Մերթ ընդ մերթ կարծես վհատութիւնը կ՚պատէր զինքը, այս աստիճան յուզուող և իր շուրջը դարձող մարդոց բազմութեան ահագին կոհակներն տեսնելով։ Աչքերը՝ անհանգիստ տատամսոտ ու շլացեալ հայեացքով մը, ամբոխին վրայ կ՚պտըտցնէր, պահ մը կամարի մը կռթնելով կ՚թուէր Թէ ալ բոլորովին յոգնած՝ վերջ տալ կ՚ուզէր իր այդ անբացատրելի աչխատութեանը, —Այն ատեն դէմքը մութ և գրգռեալ տեսք մը կ՚առնոյր։ —Անդամ մ՚այսպէս հանգիստ առած միջոցին՝ վերարկուն վար ձգեց, և ձեռքին մէջ բռնելով ճմռթկած նամակ մը բանալով կարդալ սկսաւ։

—Ժամ մ՚առաջ, մրմնջեց քթին տակէն, լապտերի մը մօտենալով, սուրհանդակն կառքերուն հասնիլը լրտեսել կ՚տայի . . . բայց հիմա՞յ . . . բարկութեամբ մը թօթուեց ուսերն և յաւելուց ակռաները սեղմելով.

—Պարկ մը յարդին մէջէն ասեղ մը՛ . . .

Արդարև եթէ այդ խառնիճաղանճ և չարունակ մէկ կողմէն ելնելով միւս կողմէն ներս մտնող բազմութենէ մը բաղկացեալ ամբոխին մէջ մէկը կ՚ընտրեր, տարակոյս չկայ Թէ ըսած առակաւոր խօսքը այնքան չափազանց չէր մտաղբաղ վիճակին ու նեղութիւնը բա-